

Matca - o carte deschisa pentru apicultori

Descriere imagine:

Albinele la stup se pregatesc de zbor

Importanta matcii într-o comunitate de albine este sustinuta si de faptul ca orice discurs despre ? regina stupului? începe, de obicei, cu argumente ale necesitatii unei matci de calitate si continua cu legile care domina o familie de albine.

Matca este cea care decide cum si cu ce numar de albine va intra familia respectiva în iarna, cum va ierna, cât de rapida si de intensa va fi dezvoltarea primavaratica si ce productii vor exista pe tot parcursul sezonului de cules. Din aceasta ecuatie a elementelor de prima necesitate nu excludem calificarea si cunostintele stuparului, dar matca are prioritate.

Daca s-ar putea formula un principiu de baza al stuparitatii de succes, acela ar fi prezenta în stupina a maticilor bune si tinere.

Din punct de vedere biologic, rolul unei matci este dublu: productia de oua, cele care asigura puterea comunitatii, si cea de feromon, signalul chimic ce regleaza orânduirea sociala si ca atare functionalitatea normala a familiei respective.

Când suntem în situatia de a alege comunitati calitative, respectiv matci, trebuie neaparat sa avem în vedere urmatoarele trasaturi de baza:

fertilitatea si productivitatea, harnicia, rezistenta la boli, roirea, zborul la o distanta mai mare, simtul mirosului, instinctul apararii, rezistenta la temperaturi joase, consumul hranei în timpul iernarii, dezvoltarea primavaratica, culesul de polen si propolizarea, cladirea fagurilor, organizarea cuibului si în special modul depozitarii mierii, blândetea, instinctul igienic etc

Ceea ce deosebeste o matca de alta depinde de mai multi factori, începând cu cei genetici si terminând cu conditiile de crestere. Daca acestea au fost optime iar matca a fost fecundata cu un numar suficient de trântori, ea ar trebui sa-si exercite toate functiile fara probleme. Pe de alta parte, o matca crescuta dintr-o larva mai matura a albinei lucratoare (mai avansata de 1-2 zile) va avea ovare mai mici si va fi mai putin productiva. Un numar mai mare de botci într-o familie de crestere poate determina hranirea si îngrijirea slaba a larvelor de matca. De asemenea, un numar mai mic de doici, care hranesc aceste larve, va avea acelasi rezultat.

Conditiiile exterioare nefavorabile din timpul zborului de împerechere sunt si ele o cauza a calitatii inferioare a matcilor.

Atunci când dorim sa cumparam matci, ne lipsesc de regula informatiile despre conditiile în care acestea au fost crescute. De aceea, tot timpul trebuie sa urmarim comportamentul reginelor din stupina proprie ca sa putem remedia rapid si la timp greselile ivite.

Evaluarea marcii prin controlul în stup

Indicii ale temperamentului unei comunitati de albine le vom avea imediat ce vom deschide stupul, observând cât de bine reactioneaza la contactul cu fumul: se linistesc sau devin agresive. Cu albina blânda, care se sta linistita pe rame fara a zbura în timpul controlului, se va lucra mult mai usor, chiar si în mediul urban.

În timpul controlului efectuat în stup trebuie sa urmarim cu deosebita atentie **aspectul puietului si starea generala a cuibului.**

Puietul matcilor bune este compact. Rama trebuie sa fie aproape plina cu puiet aflat la aceeasi maturitate, sau apropiata, cu doar câteva celule omise. Celulele cu miere, respectiv cele cu pastura, nu trebuie sa fie amestecate cu cele de puiet. În perioada de maxima dezvoltare, matca buna poate depune o oua si în rândurile marginase de celule, însa aspectul general al puietului este mai important decât numarul celulelor cu puiet.

"Plinul ramei" depinde si de pozitia acesteia în cuib, dar si de perioada anului. Matcile slabe vor crea forme care contin celule goale sau omise, iar aspectul va fi al unei rame incomplete. Daca aceste celule nu sunt pline cu miere sau cu polen, cauzele trebuie cautate în alta parte: mortalitatea puietului determinata de diferite boli, lezarea sau îmbatrânirea matcii.

Ultima caracteristica legata de puiet, care denota calitatea unei matci, este starea de sanatate a acestuia. Prezenta unor boli, precum **loca europeana sau puiet varos**, sunt indicii sigure ale necesitatii de schimbare a reginei?. Câteva celule infestate primavara, când nivelul de stres în familiile de albine este foarte ridicat, nu reprezinta un indiciu sigur, însa procentul de peste 10-15 la suta confirma aceasta necesitate.

Unele albine melifice sunt mai sensibile la loca europeana si își igienizeaza stupul mai putin. Înlocuirea matcii, în astfel de situatii, va întrerupe si procesul de crestere al puietului, oferind albinelor posibilitatea de a curata celulele de larvele bolnave.

Evaluarea comportamentului

Aprecierea calitatii ?reginelor stupului? continua cu evaluarea comportamentului acesteia. Deosebita atenție se va acorda productivității, iernării, predispoziției la roire, corelării culesului de nectar cu creșterea puietului etc. Unele trăsături sunt ușor de urmărit, altele nu.

De exemplu, aprecierea adaptării creșterii puietului la culesul de nectar necesită cunoștințe precise despre gradul dezvoltării puietului în condițiile date. Cântarul apicol ne poate da informații precise despre creșterea/scaderea culesului, însă acestea trebuie să fie în stricta legătură cu schimbarea apărută în ouatul matcii.

Mult mai simplu este să observăm menținerea puietului după terminarea unui cules de bază. Vom urmări dacă familia reduce intensitatea creșterii puietului sau îl menține la un nivel înalt, acesta consumând mierea înmagazinată.

În situații ideale, comunitatea va limita producția de puiet atunci când culesul de nectar începe să scadă, dar nu întotdeauna și nu la toate rasele de matci.

În fiecare stupină există familii mai bune decât celelalte, care produc mai mult, ierneză mai ușor și ies din iarnă puternice, fără predispoziție pentru roire și la apogeul dezvoltării lor. Aceste trăsături sunt în strânsă legătură cu calitatea matcii și de aceea evidențierea lor ne poate ajuta să aflăm dacă matca respectivă reprezintă ceea ce dorim să avem.

De asemenea, prin evaluarea comportamentului putem evalua și calitatea programului unui crescător de matci. Prin urmare, cunoscând factorii care sunt esențiali în comportamentul unei familii de albine, vom decide cu ușurință dacă vom continua să procurăm material genetic de la acesta sau vom schimba furnizorul. Testarea calitatii matcilor de la un producător se face pe minim zece bucati, numărul ideal fiind o sută, atunci când se poate.

Marcarea și schimbarea matcilor

Ultimul factor de care vom ține seama în aprecierea unei regine este vârsta ei. În principiu, familiile cu matci tinere sunt mai productive, iar predispoziția la roire este mai mică. De obicei, înainte de introducerea unei matci într-o familie nouă, aceasta se marchează cu un punct colorat pe torax, care ne va ajuta la stabilirea vârstei și să o găsim mai ușor în timpul controlului.

Sistemul internațional de marcarea a matcilor

prevede folosirea următoarelor culori: **alb**, pentru anii care se termină cu cifrele 1 sau 6; **galben**, pentru cei care se termină cu 2 sau 7; **rosu**, pentru anii care se termină cu 3 sau 8; **verde**, pentru cei care se termină cu 4 sau 9; **albastru**, pentru anii cu cifra finală 5 sau 0.

Marcarea matcilor ne va ajuta și în cazul unei înlocuiri a matcii prin roire, prin schimbul liniștit sau din motive de salvare. Regula generală în orice stupină ar trebui să fie următoarea: matcile trebuie schimbate la fiecare doi ani. În ultimul timp se recomandă schimbarea lor în fiecare an.

Matcile nu pot fi produse industrial, fiind niște vietăți supuse unui regim foarte complicat de hranire, în c

conditii bine definite, supuse totodata legilor complexe ale succsiunii genetice. De aceea, cresterea lor necesita multa grija si dragoste.

RECOMANDARI

Evaluare dupa aspect

Apicultura contempora cere o continua evaluare a calitatii matcilor si înlocuirea celor cu rezultate slabe, la timpul potrivit. Familiile calitative sunt foarte productive, iar lucrul cu acestea va fi întotdeauna o placere.

Aspectul matcilor nu este un indiciu al calitatii lor, doar daca doriti sa producati matci de o anumita culoare.

Exista stupari carora le place sa aiba în stupina "matci mari de culoare aurie". Ne întrebam însa în ce masura culoarea si marimea determina productivitatea lor. Marimea ovarelor este în legatura directa cu dimensiunea matcilor, însa capacitatea lor de a depune oua fecundate reprezinta factorul cheie.

Niciodata sa nu va bazati pe o apreciere superficiala. Lasati trasaturi precum calitatea puietului, starea de sanatate, harnicia sau blândetea familiei de albina sa scoata în evidenta calitatea matcilor din stupi.

Matca inferioara

Prezenta celulelor de trântori pe rame, în amestec cu cele de albine lucratoare, este un semn sigur al unei matci inferioare. Existenta a doua-trei celule de trântor poate fi o simpla întâmplare. Însa atunci când matca, cea care depune oua în celulele de albina lucratoare, nu are suficienta sperma pentru fecundarea acestora, este clar ca avem o problema care trebuie rezolvata rapid.

Printre cauze se numara fecundarea insuficienta si slaba, degenerarea glandelor spermatecii, diferite boli sau leziuni, iar câteodata, pur si simplu, nu putem determina cauzele unor întâmplari de acest gen.

SEMINAR APICOL

Apicultorii timiseni s-au întâlnit sâmbata, 16 ianuarie 2010, în orasul de pe Bega, la initiativa Federatiei Asociatiilor Apicole din România - ROMAPIS, si a Asociatiei ?Stuparul Banatean?.

Stuparii banateni au fost pusi la curent cu detalii despre participarea ROMAPIS la misiunea TAIEX, desfasurata în luna noiembrie a anului trecut în Franta, cu scopul de a dezbate noi oportunitati de finantare a acestui sector din fonduri UE prin Programul National Apicol 2011-2013.

Reprezentantii federatiei nationale au pus în discutie câteva proiecte cu finantare partial sau total nerambursabila prin acest program, printre care înfiintarea unui sistem de alerta si de comunicare între apicultori, existenta unui sistem intern al ROMAPIS de control al calitatii mierii, urmând ca apicultorii sa beneficieze de o marca de calitate pentru produsele lor, precum si editarea unui Ghid de bune practici în a